

Géher Istvánné

Mesélek Neked

Rendhagyó pályázat a mienk. Férjem, Géher István 2012. június 11-én meghalt. 2012. július 30-án lettünk volna 48 éves házasok. Az ő (nagyobb részt megjelent) írásait felhasználva próbáltam összeállítani a történetünket.

*„Kolduló barát jön, ajtódon kopogtat,
Olvasót mond érted, ha beengeded...
Barna szőrtarisznyám lesz a fejed alja,
S míg elalszol este, mesélek neked.”*

Ezzel az ígérettel kezdődött a mi együtt töltött életünk, és mindvégig így is történt. Csak annyit változott a helyzet, hogy az utolsó években szívesebben mesélt reggelente. Elmesélte amit éppen olvasott, újakat talált ki, mesélt azokról a művekről, amiket tanított, elmondta a bibliai történeteket újra meg újra, Shakespeare darabjait, a gyermekkori, családi legendákat, megunhatatlanul. Szerencsém volt, örök gyerek maradhattam, minden nap izgatottan vártam, hogy mi lesz az aznapi mese, és nagyon sokszor kihallottam belőle a mindennapi életünkre vonatkozó utalásokat is.

Egyszer – úgy tíz-tizenkét éve – egy egyetemi előadása után („Shakespeare filmen”) az egyetem kapujában vártam rá, jöttek ki az előadásról a hallgatók is, akik nem ismertek engem. Két csinos egyetemi hallgató lány így beszélgetett: – Te, ezt a fazont úgy hazavinném magammal! – A másik megütközve nézett rá. – Ne érts félre – folytatta az előbbi –, csak azért vinném haza, hogy otthon tovább meséljen egész este. Az én apám soha nem beszélget velünk...

Nagyon büszke voltam, amíg a kislányt hallgattam. Egy ilyen mondat felér egy Kossuth-díjjal – gondoltam, és nagyon örültem, hogy ezt a „fazont” én vihetem haza. Teljesen biztos lehettem benne, hogy este lesz mese is, meg beszélgetés is.

*„Nem is tudom, mi lennék, hogyha nem lennél,
úgy összenőttünk, hogy közöttünk érzésre
alig maradt hely, mondanám, s te gyorsabban
már mondtad is, mégis beszélgetünk, mindig,
megunhatatlan. Meddig bírni? végére
még nem jutottunk, képzelem, hogy megszállak,*

*de nehezen, magam csalatni nincs kedvem,
sem ráérő időm. Kitöltve estéink
és napjaink. Milyennek ismeresz: kedvesnek,
elég erősnek? Elfogadhatók, egymás
előtt: vagyunk. Szerelmesek. Lehet rajtunk
nevetni. Szép pár. Lennél, hogyha nem lennék?”*

Nemcsak a mesék, a beszélgetések is nagyon fontosak voltak az életünkben. Húszévi házasság után írta ezt a verset. Szerettünk beszélgetni mindenről a világon. Évfolyamtársak voltunk, tanárok lettünk, a munkánkról is mindig mindent elmondtunk egymásnak. Ő volt a sokkal tehetségesebb, „az évfolyamelső”, ezt én mindig elismertem, ő nem élt vissza vele. Segített a szakdolgozatom megírásában, az óráim megtervezésében, nevelési, munkahelyi, családi problémáim megoldásában. Cserébe velem beszélte meg minden alkotását. Írásait nekem adta oda első olvasásra, hallgatott a kritikára, örült, ha elismerően azt mondtam: ez jó. Régebben én írtam le az írásait írógépen. Aztán jött a számítógép, ő idegenkedett tőle, én úgy ahogy megtanultam, és a fiunk segítségével továbbra is az én dolgom maradt gépbe írni az apró cédulákra ceruzával írt verseket, leveleket, fordításokat, esszéket, ajánlásokat, mikor mit kellett. A tanár-tudós-költő feleségének nincs mindig könnyű feladata. A költői ihlet megkívánja az új élményeket, „a bűnös izgalmakat”, és többször előfordult, hogy féltékenyen, sírva írtam le a nem nekem szóló verseket. De ezt is meg tudtuk beszélni, a kötetekre (majdnem mindre) én terveztem a borítót... a nagyon szép versek megmaradtak, a borító elfedte a hátteret. Együtt örültünk a sikernek, együtt szomorkodtunk, ha a kritika észre se vette. És tovább beszélgettünk az égvilágon mindenről... Harmincévi házasság után egyre többször kerültek szóba az emlékeink, „a múltunk”. Hosszú esti beszélgetéseinkből hangjáték lett, *Talpalatnyi átokföldje*: „És mindig mit tegyünk?” címen, ami meg is jelent a Liget című folyóiratban 1993 őszén, később a rádióban is elhangzott. Az írás rengeteg vendégzöveget tartalmaz: irodalmár-házaspárnak saját életét felidézve is nagyon sok idézet jut eszébe. Bőven

idéztünk innen-onnan, úgy írva át az idézeteket, ahogy a mi szövegünk megkívánta. A hangjátékból most ide másolom a házasságunk történetére vonatkozó részeket, minden szava igaz, hiteles, így volt:

Női hang: Emlékszel az évszakokra? Hóvirág, borostyán, leánykőkörcsin, ibolya és kankalin; barka és gesztenyedég; törökszegfű, margaréta és harangvirág; kikerics és lombcsokor; fenyőgally, cserepes ciklámen és vágott frézia: vettük, szedtük évszakok szerint. Megjöttek és elmentek, áttáncoltak az életünkön az évek ritmusára. Mi minden megfér egy mázas cserépedényben, és mily törekeny minden emberi történet! Milyen könnyű egy kisbabának meg nem születni, és a nagy ritmus szünetjelére tánclepní milyen nehéz. Én majdnem belehaltam. Te bénán bámultál ki a széles csillagokba. És fel kellett ismét könyökölni, bokát-térdet mozdítani, hogy visszafogadjon az ősi rend, a tavasz-nyár-ősz-tél táncrendje. Így meg így. Keringő éveinkben így ismételte magát a rontó-bontó, forgatagos öröklét, amiből csak mulandóságunkkal teremthettünk emberséges rendet, ideig-óráig. Mert mezítelenül jöttünk ki a mi anyáknak méhéből, lassanként koszorúnk bimbaja elvirított, és lényegünkre csupaszta – a téllel, az ősszel, a nyárral, a tavasszal – mezítelen tértünk oda vissza. Emlékszel?

Férfi hang: Emlékszel a szegénységre? Boldogok voltunk, mert szegények. Volt krumplink és ezüstkanalunk. Olykor-olykor vajás zsemlet reggeliztünk a Dunára néző magán-függőfolyosón; olyan volt, mint az étkezőkocsi. Én a szüleimnél ebédeltem, te összevissza, sehol. Akkor még nem ittam esténként bort, még el tudtunk aludni, tiszta volt a szíviünk. Nem volt mosógépünk, a szobában teregettünk, és a mamád átjárt a szobán. Matracos díványunk iszapszínű vietnámi takaróval leterítve úszott az éjjel áráján, és a kislányunk arról álmodott, hogy egyszer-valamikor majd ő ringatózik benne a férjével, nekünk meg marad a rácsos ágy. Hogy életben maradjunk, bárkánkban lakályosan bemelegítettük a nyomort. Pincéből hordtam fel a tüzelőt zsákban, újév után már a szénport kapartam tíz körömmel. Oly korban éltünk, amikor az élelmesebbje már összekapart magának valamit. Semmit se bántuk, volt amiért éljünk, dolgoztunk a családért. Szelídek voltunk, békességre igyekezők, s ha megesett is, hogy haragra gerjedtünk, nem róttuk fel a gonoszt. Csak a kormos kályha füstölgött néha kénköves lánggal, amitől fekete lett a fehér kisangyal. De téiben – a karácsonyi kosárban, szürke délután hazahozott, dermedt vekni kenyérben – akkor is benne volt a húsvét ízű tavasz. Emlékszel?

Női hang: Emlékszel? Amikor örültünk és örvendeztünk, mert időlegesen eljött a teljesség, és egyszeriben helyire került minden, ami rész szerint való. A reggel reggel volt, a dél dél, az este este: a kávé kávé, a munka munka, a lámpafény lámpafény. Most harminckét évesek voltunk, kétgyermekes bérlőtársak. Ez volt, amire vártunk: három szoba-hall, felújítás, villanyfűtés. Egyik szobából a másikba bolyongtunk, itt volt az asztalunk, itt az ágyunk. Pólyában a fiunk: a szeme kék láng, nagy szőke fej, a lányunk iskolás: a lelke párna, puha selymekendő. Olyan volt éppen, mint ifjabb korunkban: meséltünk mesékönnyből, tologattunk babakocsit, és a zongorán megcsendült egy ének. Életünk verseskönyvében is, angyaloknak nyelvén: körülvevő őket, és betelének... azon a vidéken, megfélemlének... gaudium magnum... mert imé, tanyáztak és vigyáztak. Nem lehetett eléggé vigyáznunk. Összkomfortos édenkertünkben megtörtént valami, holott még nem követtük el, és nem történt meg, holott mindent elkövettünk. Beáztatás és falbontás – folyó előzményre komoly következmény – várható volt. Bocsánatkérő mosollyal küszöbünkön álltunk egyre, gyönyörűséggel megkövezve, míg a felhős égből hullott fejünkre az áldás. Emlékszel?

Férfi hang: Emlékszel a játékra? Azt játszottuk, hogy játék a világ. Játszottunk állás keresést és pénz keresést, bumlizást, adminisztrálást, túlórázást. Játékból felnőttek voltunk, és kiléptünk az életbe. Felszálltunk a hajnali vonatra, a délutáni vonatra, néztük a jegenyéket, a kerteket, a pályamunkásokat, magunkat az ablaktükrökben, és amikor jött a halastó, beleestünk lovastó. Mi voltunk a munkába induló, munkából megtérő dolgozók. Játszottuk a tanárnőt és a tanár urat, te új bundacipőben, hogy most már ne fázzál, én fekete kalapban, hogy idősebbnek higgyenek. Doktor úrnak, mert azt játszottam, hogy a doktori értekezésemet írom. A büntelen bűnhődés tragikum: te voltál benne Desdemona, de mit érthettem még hozzád? Játszottunk szakembert és vak embert; pestiek voltunk vidéken, vidékiek Pesten. Albérletben laktunk, külön-külön, mint pályakezdő közalkalmazottak alkalmanként vendégségbe jártunk egymáshoz, asztalt terítettünk, asztalt leszedtünk, angolul párbeszéltünk magnetofonba, és a sötét előszoba volt a csókok ligete. Mondtál nekem egy jót: csókolózás majomszokás, míg játszottunk szerelmespárt, jegyespárt. Apámmal, keresztapámmal mentem lánykérőbe a mamádhoz, mert ismeretes volt a fiatalok egymás iránti vonzalma. Téged az édesanyámmal együtt, ahogy illett, kizártunk, kiskosarat akasztottál

a kilincstre, nevettünk. Vidámság, sóhajlás, kéznyújtás, meghajlás, nem gondoltunk rá, hogy mind mire való. Csak játszani, vég nélkül. Mi voltunk a leendők, a vőlegény és a menyasszony. Nézegetted a gyűrűs kezedet és elképzelted, hogy majd hangulatosan elmosogatunk. Nem tudtál inget vasalni, nem tudtam körmöt vágni. Nem tudtuk, miből fogunk megélni. Játszottunk tervezgetősdit, szembekötősdit, bújócskát, fogócskát, és fogtuk egymást, erősen fogtuk egymást, mert életre-halálra játszott velünk tréfás játszótársunk, a végét nem lelő idő. Emlékszel?

Női hang: Emlékszel? Ahogy ott találtuk magunkat kitéve, idegenben. Előttünk az ígélet fényes és kietlen földje, az ismeretlen tartomány. Sétáltunk fölfedezhetőnek hitt mezőn – ő úttörők, mi úttörők! és az erdőből a tulajdonos ránk eresztette a kutyát. Futhattunk a gyerekekkel vissza a civilizált betonra, tapasztalhattuk, hogy meddig érnek lehetőségeink. A padlószőnyegben svábbogár, az égen sasmadár, az arcokon mosoly: üdvözlét Álomországból.

Szabad ország volt, lehetett benne elkallódni és megkerülni. Sem bölcsőnk, sem koporsónk – mi dolgunk volt nekünk az Újvilágban? Csekkel fizetni, kétféle fagyaltot venni, paprikás-partyt adni... felrázni a rest Nyugatot... Babért akartunk, akartunk? Vagy menekültünk, menekültünk? Magunkon kívül és magunk között: íme hát elértük a világfalu határállomását. Egy vágányon riskán tehervonat járt, személyforgalom szinte semmi. Sok minden múltott egy türkizkék, használt Toyotán hogy bátran, vidáman és erősen röpt-e át a pusztai vidéken, vagy lassan görögve lefullad velünk az utolsó benzinkút után. Ó Amerika: megírni nyersanyag, megélni műanyag. Nem láttuk nemzedékünk legjobb elméit; csak az elveszett nemzedék legendás jóemlékezetét láttuk, amint öregifjan szunyókált az íráskultúra romjain: gépesített bennszülöttek között egy eleven amerikait. Remetemagányában, kandallótűz mellett otthonossá szelídült a világméretű hontalanság, amit magyarnak számkivetve most már egy életre megtanultunk. Elszállni annyi, mint visszaszállni: ezzel a tanulsággal telt ki az esztendőnk; s a távolságot – hogy ott se az, itt se az – magunkkal hoztuk a négy fal közé. Meg a szélzugást, a hullám-mormolást, mert jó volt a tengerparton ülni. Emlékszel?

Férfi hang: Emlékszel a Duna-partra? A gesztenyefák közt galambok ültek a verebekhez, és nehéz égbolt alatt az ifjú nyár könnyű szellője szállt. Azt hittük, el vagyunk veszve. Azt mondtad: külön megyek. Azt mondtam: tekintsd magad a menyasso-

nyomnak. Ezt kitől tanultam, az apámtól? Mindenkinek megkértem a kezét, nem lehetett komolyan venni. Megcsókoltam belül a csuklód, magadban mondtad: csuklócsók. Ősszel gesztenyét hoztál be az egyetemre, azzal hogy az orrodra esett, pedig a földről szedted föl nekem, mert nem akartam a boldogságod útjába állni. Karácsonykor vittem az első ajándékot, ott lógott a kilincsen egy cédulával, hogy a medvét Bódognak hívják. Csak játék volt: adni és elfogadni? Máshoz ígérekztél feleségül, az unokabátyádnak néztem, már a lakás is be volt rendezve. Lehet, hogy kacérságból tudatlannak mutatkoztál, de festeni nem festetted magad. A szüleim mégis féltettek tőled, mert nem volt egzisztenciám: kis fiam, csak még a nyáron ne nősülj meg! A kopott kordbársony kabátomban, amibe akárki beletörülhetne a tollát, én voltam a varjúvá változtatott királyfi. Vért adtam, hogy meghívhasalak ebédre, tizennégy forint ötven fillér volt a rántott borda, és száraz vörösborot rendeltem. A pedagógiaórán kivetted a csatot, amit tőlem kaptál, úgy ültél, kibontott hajjal. Egy év múlva szedtünk harangvirágot először, két kezeden a csokorral te voltál a harangvirágos lány. Szentendrén a fűben reszketett a karom, azt hitted a szenvedélytől, pedig csak azért, mert a könyökömre támaszkodtam. Az ajtóból rád néztem, hogy mi lesz az új barna szövetruháddal. Azt mondtad: ruha ruha. Ringattalak vigyázva, ölben – és a királylány elszállt varjúszárnyon. Emlékszel?

Női hang: Emlékszel? Amikor eldöntöttük, hogy közemberek leszünk. Letettünk arról, hogy érvényesüljünk. Kis ország, kis karrier: mit használt volna nekünk az előmozdítás? Idősebbek voltunk annál, hogy riszáljuk magunkat azért, amit adnak; és fiatalabbak, semhogy lesújtson, amit megtagadtak. Rangrejtve éltünk, packázást tűrő érdemünk a pör-halasztásban kereste igazát. Tühegyre vettük az igazságot: egyfelől – másfelől. Egyfelől, hogy a hivatalnak csupán a belőle nyerhető emberi érték adhatna értelmet; másfelől, hogy a hivatal kifordítja magából az embert, azaz értelmetlenné teszi a beletékozolt minőséget. Nem óhajtottunk kifordulni medrünekből, tartózkodtunk tehát hatóságilag minősített magunkat. A hatásunk érvényesült helyettünk, megelégedtünk ennyivel. Mi dolgozni akartunk, és munka volt elég. Elég volt a házi teendő, gyermekeinknek szülőt, szüleinknek gyermeket mutatni, s a barlang-tüzek árnyképein túl külfénynek elég – katedrán, kéziratban – az ideák világa. És szünnapokon, nyugalomba küldeni magunkat: elég az evezés, a kirándulás. Elegendő kaland és harci feladat volt előre látnunk nyaralástól nyaralásig, húsvétől karácsonyig. Ablakunk világított,

autónk gyújtott, történetünk történt. Természetesnek ítéltük a test eredendő rázkódtatásait, és ennyiben közös dolgainkat elégségesen rendezettnek ahhoz, hogy jelenünket ígéretként belemagyarázzuk a jövőbe. Bizonygattuk, hogy sose lesz másként, és mindennapjaink fecsegő felszíne hallgatott róla, hogy a múltat be kell vallani. Zátanyok fölött folyt életünk – zavarosan, bölcsen – magunk mögött hagyott óceánok felé. Emlékszel?

Férfi hang: Emlékszel? Ahogy összekapaszkodtunk a nagyszőnyegen. Úgy aludtunk el a karácsonyfa alatt, hogy ne lássuk a romlás angyalát. Fürtös feje feltűnt az ablakon túl, szeme-szája körül már kiütköztek a ráncok, a kuncogása fültől fülig hasadt, enyelegve csábított bűnre, bajba. A szellemet mocskokba tékozolni, egymás hitébe beletépni, kendőt, kedvet elveszíteni. Mit tettünk, hogy ez történt velünk? Égve hagytuk a folyosón a villanyt. Nem vigyáztunk. Kiadtuk magunkat, titkot sértettünk, kivéztettünk egy történetet. És jött a vérre (mi lesz a vérről?) a sárszíni angyal, hogy fekhelyünket kihűtse. Dideregtünk a padlón: mi lesz velünk? És holnap mit teszünk? Aznap volt holnap. Felkelvén ezért leszedtük az asztalt, rendbe hoztuk a házunkat, lefeküdtünk a helyünkre, külön-külön. Különös, különös téli éjszaka volt. Volt ilyen is hát: nem igaz? Ennyi volt: emlék és feledés, ami kell. Úgy kellett nekünk? Kell ez is, igen: haszonhoz vesztés, egységhez kétség, hogy együtt virrasszunk két gyermek felett. Múlt az idő, mutatta az állandóságot, amire rendeltettünk. Lélek a lélekre ráhajolt. Mi az igazság. Csönd volt, fenyőillat, ajtó-ablak zárva, a falak távol tartották tőlünk a külső sötétséget. A tükrökben lidércfények táncoltak. Behunyt szemmel, békében hajtottuk álomra a fejünket. Emlékszel?

Női hang: Emlékszel? Amikor rádöbbenünk, hogy ritkulnak a sorok. Hova lettek mellőlünk az emberek? Elmaradoztak, szétszóródtak, egyenkint elhagytak, egymás után mentek nyughelyre, vezetőállásba, veszendőbe. Társaink távolodtak: úgy nőttünk fel, hogy elnőttünk egymástól. Az egyik fölfelé tört, s ezért jobbnak látta, ha elkerül minket, nehogy útját állja a tulajdon alakja, mintegy a tükrünkben. A másik köddé vált, elköltözött látó körünkből, külföldi címet hagyva hátra. Elváltozását élt s volt társaságnak hiába rosszalltuk, jóvá nem tehetjük. A múltak iszapjában romlottak, bomlottak a házasságok; a felek félreléptek, elváltak, másokkal összeálltak. Hol nemrég az öröm rendezett gyerekzsúrt, most üres szobákban mondta a maga mentségét a kimondhatatlan. Ésszel követtük, kezét fogtunk vele, de a szívünk, egy fügyökérnyi markolás erejéig, belefacsarodott.

Hogy nincs benne semmi. Gyöngék vagyunk. Kit anya szült, az mind alkuszik végül: minden alkunak szaga van: a magunkét megszokjuk, a másét érezzük. Így volt? Füst volt erkölcsünk, mely elszáll? Akitől kérdezhettük volna, hirtelen elrepült. Maradtunk baráttalanul, elapátlanodva. Kéz a kézben lépkedtünk hült helyről hült helyre, a gyermekeink előtt, a dolgunk után. Emlékszel?

Férfi hang: Emlékszel? Ahogy változatlanul a mesterségünknek éltünk, csöndes extázisban. Úgy rémlett, mágia. Titkos, totális pedagógia működött, varázunk életeket és lelkeket formált képünkre és hasonlatosságunkra. Álcáznunk illett e durva bűbájt, felnőthöz méltó dolgainkkal: mintha tevé-vevésünk mindenütt-jelenléte figyelmes színtér volna csupán, ahol a fiatalság érdemesnek találhatja a felnevelést. A lányunk, hogy asszony legyen; a fiunk, hogy férfi. És áthaladtak a színen gimnazisták, egyetemisták, hoztak fordítást, verset, sorsot. Kimondtunk egy szót, kicseréltünk egy sort, szembefordítottuk az arcunkat, aztán elfordítottuk. Céljuk felé gyűltek terveink – és ezt a célt tilos volt látnunk. A világ ellen teremtetünk ellenvilágot, létezőt a nemlétező helyén: de nem szektát, nem mozgalmat, nem irányzatot; semmit, ami e világból való. Hanem? Erre a csönd a válasz. Mint arra is, hogy erőfeszítéseinknek volt-e értelme. Erőnk csak így feszülhetett, önkörében, számításon, szabályon, törvényen, intézményen kívül. Amit műveltünk, nem lehetett szakmailag szabadalmaztatni, még barátilag megbeszélni sem. Már nem is barátkoztunk, csak megmutatkoztunk, és eltűntünk a mutatványban, mint a kitanult varázslók. Nem volt iskolánk, magunk voltunk az iskola. Mi voltunk a könyv, mely önmagát a jelennek írja... vagy tán a jövőnek... Emlékszel?

Női hang: Emlékszel? Ahogy elkezdtünk megint félni. A megkeményedő arcoktól, a befagyott tekintetektől, az újabb hősöktől, akik régebben ismerőseink voltak. Féltünk, hogy a végén még ránk ismernek, és megbüntetnek – vagy kitüntetnek. Futottunk, nehogy futtassanak, alapjainkban meginogva, mert a hitvallásunkat államvallássá ütötték. Ekképp a büntület belőlünk mind gyávát csinált, nem leltük honunk a hazában, nem voltunk azonosak az érdemeinkkel, bepiskolódott a lélegzetünk, kiszorultunk a mitológiánkból. Vonultunk volna vissza, magunkba, megbújni megint. Öreg szülők a házban, gyerekek, unoka: a család a világ. Asztalt terítettünk a vacsorához; de most mit mondjunk, milyen áldást, könyörgést? Ha lehetséges, múltjuk el tőlünk e pohár, mindazonáltal ne úgy legyen, amint mi akarjuk. Hanem? Mi legyen hát,

mit ne akarjunk, miről ne tudjunk még? Nem tudtunk múltunknak jövőt jósolni; nem tudhattuk, hogy mi vár ránk: bölcs megelégedés szereteteink körében – vagy kifosztott, megcsúfolt öregség, az Isten háta mögött, egy feldúlt országban... Hogy vártuk pedig, aminek az eljövetelet nem is reméltük! És megint csak a hatalom, megint a dicsőség. Ettől reszkettünk. Emlékszel?

Ez volt az életünk: sok beszélgetés, mese, magán-szertartások, tradíció, rítus és játék, humor és nevetés. Átsegítettek a sok nehéz és csúnya megpróbáltatáson, a bajokon, az egzisztenciális gondokon. És a játékban részt vett a lányunk, a férje, a fiunk, aztán a három lányunkánk, és egy ideig úgy tűnt, hogy ez most már mindig így lesz.

Minden évben szilveszterkor (az eljegyzésünk évfordulóján) disztichonban írt verset kaptam. Éjfélkor, ünnepélyesen adta át, az volt az egész évre szóló összegzés.

És azután kezdődött az igazi öregedés, amit gyönyörűen megfogalmazott előre az Anakreoni dalokban, Anakreon házitűzhelyében.

(38.)
*Belekezekdekk akkor újra:
veled éltem annyi évet,
veled is fogok maradni,
ha a lázam majd lehiggad,
s az öregség ránk deríti
mosolyával hűs nyugalmát.*

(39)
*Ide látszik a jövőből: ami eljön, nem öröm lesz.
Az öregség, a betegség szakadatlan panaszával
keserített napi gondként az utódokra maradni
tehetetlen tetemünkké leromolni – akarunk-e?*

(40)
*Akár akarjuk, akár nem,
megtréfál még ez az élet.*

*Viseljük, csak humorunkból
idő előtt ki ne kopjunk.*

*Kacsint talán az öregkor,
ha kettesben kinevetjük.*

(41)
*Té meg én: leszünk, amíg csak
lehetünk. Szeretjük egymást.*

Ezt az utolsó, „két nyugdíjas megbékélve, kéz a kézben menetel a halálba”-szerepet nem sikerült jól eljátszanunk. Idő előtt belefáradtunk az életbe. Örökös életkedvvel én sok örömet találok az öregségben, reméltem, hogy sikerül majd „kettesben kinevetni” az öregséget, de István máshogy döntött. Mindig mindenben csak a kiváló minőséget, a tökéletes eleganciát fogadta el. Sokszor mondogatta, hogy ha egyszer – mint Akela *A Dzsungel könyvében* – nem tudja „elejteni a vadat”, akkor neki mennie kell. Érezte, hogy már fogytán az ereje, nem akarta megvárni, hogy lassan-lassan elfogyjon. Az utolsó évben egészségével nem törődve úgy látszik, jobbnak látta, hogy nem várja meg a nyugodt, békés, vagy a keserves betegségekkel járó valódi öregkort, tudat alatt idő előtt akart megpihenni. Még utoljára egy nagy alkotói fellángolással gyönyörű verseket írt életről, szerelemről, leginkább a halálról. A nekem szóló verset ide írom:

ad uxorem

*szarvas fekszik a fák között
száradt szőrzete, mint a fű,
rásimul, kiterült a test
szépen; rőt vad a zöldben.*

*ott álltunk. a hasonlatot
most itt mért magyarázzam? az
agancsom (levadászva is)
vén csont, trófea? bárki*

*díszleleg vele – bőrömet
meg nem kapja falára, mert
lelkem ágya tiéd... ha kell
súlyát vedd fel a földről.*

Megpróbáltam felvenni, de nem sikerült... A halál mindig váratlan, akkor is, ha nagyon készülünk rá. Én nem tudtam, nem is akartam elképzelni, hogy mi lesz majd, ha egyikünk meghal. Valahogy úgy gondoltam, hogy mint Philemon és Baucis... Hát nem így történt. Elöttem ment a halálba, de foghattam közben a kezét, utolsó üzenetként azt olvastam ki a szeméből, hogy talán a túlvilágon is lehet majd játszani. Azóta én próbálok mesélni egyedül, de nehezen megy, nem találom meg a meséhez a szavakat, nincs aki segítsen, végül én sem tudtam őt hazavinni...